

Oerle.

Mog Lindhoven - Oerle ± 14 H.L.; gesubsidieerde klein, kerktje.

Besoek aan Oerle op 9 Augustus 1895. — De administratie is zeer onduidelijk; er was pas een nieuw bevolkingsregister aangelegd; een pr hulpregisters moesten nog gemaakt worden. — De notulen van B. en W. werden niet geregeld ingeschreven, of wel B. en W. vergaderden niet geregeld.

Den 23 Augustus 1895 kwam ik weder in Oerle. Van uit het "logement" van "de Tiel" te Eersel reed ik via Steensel, Veldhoven en Zelst naar Oerle; van daar over Windtbee naar Vessem, waar ik een ontbijt besteld had in "t' de herberg van Peters" (rechts tegenover het Raadhuis); van daar naar Klooijdoorn, om ten slotte langs Elapert en Driessel naar mijn logement te keren terug te keren.

Tegenvalgje van weinig expedite postverstelling was mijn brief, waarin ik aan B. en W. mijn komst te Oerle aankondigde, een half uur voor mijn aankomst in handen van den burgemeester gekomen. Deze had de wethouders opgeroepen, maar alleen de wethouder de Bont was nog maar aankomstig; later verschen de wethouder van de Ven.

Hij had natuurlijk geen gelegenheid gehad om te kunnen eerlen, dat ik anderstijds zou geven; die sprak dan ook niemand als het bestuur van de gemeente.

Ik vernam van B. en W. dat ik meer werk in den toon van de kerk aan de gemeente behoor, maar dat de kerken zelf van de kerk is; — dat er in Oerle geen St Paulus vereniging bestaat; — geen afdeeling van den Boerenbond of van de staatschappij van landbouw; — dat men gehoopt had een cooperaatieve boerfabriek op te richten, maar dat men daarin niet was geslaagd; — dat de bieren aan den bolenvijf te Lindhoven echter goede prijzen maakten: de fabriekbier was des zomers goedkooper dan de handbier; omgetoerd werden des winters op dien mijne voor de fabriekbier de hoogste prijzen besteld.

Men klaagde over het pensioenraad; daar gaf men aan dat men in bedelaars; men had kruig daardoor den prijs van landloper, maar Oerle. Van deze mensen hadden de bieren veel last; zonder

Oerde.

het eten van het pensionaat zouden die lieden niet kunnen.

Het Raadhuis te Oerde is allerongeschikt ingericht; het bestaat uit één zeer vachtige kamer, met een steenen vloer. Bij de periodieke afhouding van raadsleden in 1909 moest en gestemt worden; de afhoudenden werden herkoren; de stemming ging zeer rustig in zijn verloop; bier of jenever werd niet geserveert.

De lijgaller van Valkenswaard is gemaakte doctor van Oerde; voor vaccinatie krijgt hij $\text{f}10$, voor iedere daadshou $\text{f}5$; de armen kunnen den doctor halen, dien zij het liefst hebben; het armbestuur betaalt dan de doctors rekening.

Er zijn bijna geen armen in Oerde; op 10% kinderen gaan er slechts 2 kasteelvrouwen naar school; B. en W. beweren, dat zij heel gezondelijk zijn, wanneer ouders hen mogen, doch kinderen kasteelvrouwen naar school zullen mogen gaan.

De secretaris, tevens brievenvaarder, had zijn adres, visafdeling goed in orde; hij schijnt niet veel op te hebben met zijn bekleding van secretaris; hij had althans aan "Klaas" eens gescrecht, dat, als hij kans zag om $\text{f}200$ à jaarsrekening te maken, dat hij dan zijn secretariaat liet sluiten.

Met B. en W. ging ik enige gemeente basschen zien, waarvan mocht zeg ill op "Sittard"; van daar ging ik met hen naar het gehucht "dand Oerde", daarna naar basschen aan den Basselschen meyer, om ten slotte met hen door den doctor naar Oerde terug te keeren.

De veldwachter van Oerde beklagde zich bij mij, dat hij slechts $\text{f}200$. brachtelment had, en vroeg verhoorring van de Zoldiging; ik verwees hem naar B. en W.

Ten 2 juli 1903 kwam ik weer in Oerde; daaraf had ik ~~aan~~ bezoek. Waarbij bezocht. — Ik red over den landweg van Waalre naar Herenbosch, en van daar weer naar Geelst.

Over zedelijheid van bevalling valt heel niet te klagen; het is goed braaf baarmoedig; geen onnecessaire gebouwen, geen gedoe, geen humeur, geen openbaar drankenstaaf, geen overbueting van politieven.

Die periodiek afhoudende raadsleden zijn juist bij condi-

Oerde.

doekstelling herkoren. — Er is dus wat meer eenheid get. Komen nu alle voegere verdeelheid; dat blijft ook duidelijk, dat men twee raambelengfabrieken heeft opgericht, een te Oerde en een te Land Oerde. — Er zullen 200 huizen in de gemeente zijn; daarvan leuen en 100 de melk voor de fabriek te Oerde, en 60 voor die te Land Oerde. De eigenaars van de andere huizen moeten zelf nog betalen.

Deze aanvrachten om een aantal van gemeentelijke huijsen te kopen opstellen; daarom moet naauwkeurig rekening daan gehouden wordt er tot verheffing of dwijf, waaronder, hoeveel gedoean wordt, haueul het kostersz. — B. en W. beweren, den daarvan heb niet in de zin, en een aantal te zullen kopen maken. Men kan nu op geen $\text{f}5$ $\text{f}6$. $\text{f}7$. na regelen haueul stemmenbasschen men rigtig was!

B. en W. geraden het onderhoud van de waterleidingen voor rekening van de gemeente te nemen; de leeuw schenen er niet veel oosten maar te hebben.

Men klaagt over de hoge onderhoudskosten van den leien kleinkunweg Geelst - Oerde - Vinkelre; die weg is 1800 gemaakt en geheel versleten; men haapt steeds keien, om de kleinkunweg op te houden door een keibestrating te verwachten; de keibestrating kost $\text{f}10$. per stukhondje pleter.

Voor vaccinatie krijgt Dr. Balduinen v.d. Brink uit Eersel $\text{f}20$ per jaar; voor daadshou $\text{f}6$ per ligt. — Er op aangekondigen, dat men heel vooral zou zorgen, dat er behoorlijk gevaccineerd wordt; dat scheen niet heel regelmatig te geschieden.

In het belang van hunne eigen veiligheid houden de bewoners vaders ^{iepken} op hun bent des nachts de wacht. Helaud onder den grootschen traum van burgernachtwacht; sinds jaren is dat volgens B. en W. niet meer nodig.

Gedenkingsonderwijs werd niet gevraagd en niets, dien ook niet gegeven; schoolverzuim kon niet een reprimande ^{vorm} van de hebbenden commissie voldaende geheuwd worden.

Volgens B. en W. zou de Zusverschool te Oerde geen aanspraak maken op Rijks subsidie.

Armoede is in Oerde onbekend; algemeen armbestuur kan niet

Oerde.

zijne gronden rijk uit.

Eigendommen en beschaving bestond eerlijds, door dat de boeren eigendommen waren huurde inkopen te doen in de vinkels, waar de huurde hoge brachten. Dat heeft nu gehad opgeheven, sinds dat de houtfabrieken zijn opgericht. —

De burgemeester is doorgaand; hij mocht gelievel den indruk van een stoloud man; het is goed, doch hij over 2 jr afreedt; ik weet zelfs niet of ik hem wel zoo lang zal kunnen continueren. —

Ariadnieke verleend aan den kapelaan, en aan den rector vanafens; deze laatste was vroeger kapelaan in heerde, en vertelde mij, dat de burgemeester met alle vinding moest, en dat er van hem heel geen bracht uitging. — Toen er bij een brand voor enkele jaren de woningen niet staadaan verbrandden, liet dan in een verordening, dat de huizen in de kam met pannen moesten gedekt worden; de eerste, die een nieuwe schop bouwde, was een van de wethouders; en deze dedde meer — nietgenaande de verordening — met stroo.

Den 6 Maart 1904 kwam ik even in Oerde; vanuit Best bezocht ik eerst Dastelers, vervolgens Oerde; waarna ik via Eindhoven naar den Bosch terugkeerde.

Op het Raadhuis vond ik den burgemeester met den wethouder de Bont, de wethouder van de kerk veel invloede.

Gebrekest, wat men mij liet zien, waren de plannen voor een nieuw Raadhuis; een erfgrond met gebouw, dat ± f. 5000. — zou kosten. — Wethouder de Bont vreesde, dat het hem zijn lidmaatschap van den Raad zou kosten; de boeren waren er nl. tegen, omdat zij ^{de} daardoor meer belasting zouden moeten betalen.

Burgemeester van den Hervy was druk bezig met het Staats boschbeheer om plannen te ontwerpen voor de ontginning van een gedeelte van de vele gronden van Oerde; verwierf ik hem goed te begrijpen, dan wilde hij beginnen met een proevenplan te laten loopen; hij kreeg dan niet weinig kosten een grote hoeveelheid (± 50 fl. t) hooiland; daarmede hoopte hij zoveel geld te verdienen, dat hij de kosten van de bebosching der heide kon betalen. — Een oprichter van het Staatsbosch

Oerde.

beheer, hoorman, was zeer gevreesd hijd (± 6 weken) bezig geweest met het bos in heerd te breken en planen voor de ontginning te maken; die planen ^{en} bewaren voor rekening van het Staats boschbeheer, zoodat de gemeente daaraan niet behoeft te betalen. —

Men is zeer tevreden, dat men nu geneeskundige hulp heeft; dr Kraaymaker uit Leiden vestigde zich te Eindhoven tegen een salaris van f 12 00; daarvan betaalt Rijk en Provincie ieder f 300; Velthoven f 300; Geelst f 200 en Oerde f 100; — men had thans gene vaedvrouw maar nooit.

Tegen het anderhalf van de waterleidingen, zoodat dat bij het nieuwe provinciale reglement werd opgelegd, zag men nog al op, men dacht vooral geen grote kosten te maken, omdat, want de ontginningsplannen tot uitvoering, men een geheel nieuw stel rechte waterleidingen zou maken & graven.

Over den gemeente veldwachter — een soort van den vaegere bilularis — was men zeer tevreden. — De burger nachtwacht, waaraan in het gemeentewerlag gesproken wordt, bestaat al sinds vele jaren niet meer.

Herkelingsonderwijs werd desen winter niet gegeven, omdat zich daarvoor niemand had aangemeld; in 1905 was het door twee leerlingen gevuld.

Wethouder de Bont vertelde mij nog, dat men hem vroeger ook al eens uit den Raad had willen zetten, omdat op zijn voorstel de schaapsbaeren in het vervalg f 0. 20 per selraap moesten betalen, tegen vroeger f 0. 10; — hij was toen echter met 1 stem minderheid gekozen.

Burgemeester v. d. Hervy heeft zich midden in het dorp een zeer nette burgerwoning gebouwd.

Den 8 Mei 1911 bezocht ik vanuit Eindhoven de gemeenden Spijker, Geelst en Oerde. —

Er zijn veel moeilijkheden in verband met een subiectie voor den bouw van een nieuwe kerk, en den afstand van den toren met de klokken aan den pastoor. Hij had allerlei stukken uit den Bosch megebracht, om de mensen in te lichten over wat ze moesten doen; toen ik vernam, dat de Raads besluiten reeds genomen waren en naar den Bosch verstuurd, liet ik

Oerle.

dese heele nacht verder maar uisten. — Welhauder de Bont had er een schrijfheur over op gesloten, en had mij dat dan. — Mst. B. en W. den ik toen de ontginningen in oogenschouw gedaan nemmen, alles en alles besloten een kleine honderd H. A. waarman 8 $\frac{1}{2}$ H. A. uitland. Dit laatste koopte van ontginnen, + f 250 de H. A.; jaarlijks heeft men per H. A. + f 50 niet nodig; men verlocht het eerste jaar voor f 400 haver, het volgende jaar voor f 500 haver, en had het nu = het derde jaar voor f 340 ingeschaard; er liepen 22 beesten. — Er liggen nog + 30 H. A. op gesloten om tot mocht te ontginnen; jammer, dat het zoodanig geld kost, en men dat voorlopig niet heeft. — Mst. oprieker bloemman liepen toe de jonge aplant van mast een rond; men was denk bezig de planten in te halen, die door aprieken verdorven waren gegeen. Alles zeg er, denkt mij heel goed uit. — Het contract van Oerle met den staal loopt nog zeven jaar, in dien tijd kunnen echter onmogelijk alle gronden ontgomen zijn. — Eten klaagt zeer over den toestand der waterleidingen onder deelst, daar dat deelst er niets aan doet, kan het water niet Oerle niet weg.

Er is een nieuw Raadhuis gebouwd, dat, naer het mij voor komt, heel goed is ingricht; er is voldoende berging aangebracht voor archief, bellen in grote kasten tegen binnenmuuren.

Den 24 Junie 1916 bezocht ik per auto vanuit Lindenhaven de gemeenten Oerle en Leestel.

Nietbekendstaande de van den Elsens in Oerle geen burgemeester meer zijn, bestaat er nog altijd tweedehelft in de gemeente. De burgemeester meent, dat de verhoudingen eerst weer goed zullen worden, wanneer er een andere pastoor komt.

Bij de laatste Raadverkiezing is Welhauder de Bont uitgeworpen, zoodat er thans geen enkele de Bont meer in het bestuur van de gemeente zit!

Van de ~~beschrijving~~ der gemeentelijke ontginningen werd de beschrijving niet bijgehouden. Een extract uit het kadasterale plan is niet aanwezig. Bunge..

Oerle.

meester zal voor een en ander zorgen. Hij is gelukkig een groot voorstander van ontginnen. Tot nu toe werden 20 H. A. aangelegd tot natuur, weide, financiële resultaten sprekend; in 1916 is alles verpaalt voor f 3500; de kunsturst kost echter f 1400. — Staatsbosbeheer beoordeelt tot nu toe 165 H. A.; maar in 1918 256 H. A. Beboscht hebben, kenst daarmee niet klater; het zal wel 1920 worden. — Dan zal men meer onderhandelen over een nieuw contract. — De waterleidingen voeren meer water af, dan waarop door Staatsbosbeheer gerekend was; dit wordt veel waterbezwaar ondervonden. Mst. een noodzakelijke vervuiling in het aanzet, naarder zijn licht een pro duizend gulden genoemd. — De kunsturst is 3 $\frac{1}{4}$ verpletten en eischt veel aan onderhoud; in 1915 daarvoor nog f 2500. geleend. Er zal nog veel meer aan ten kaste gelegd moeten worden.

Landbouwonderwijs wordt gegeven en slicht veel nut; ook het herhalingsonderwijs wordt wel steeds gevuld.

Te Oerle is een stoombuulfabriek in aanbouw voor Oerle, Winkelre, Veldhoven en Leestel. — Ondat burgemeester in Oerle is gaan wonen, wil een gedeelte van Leestel niet meedoen!

Op de Maerkenbank wordt gelukkig ook geld gehaald.

Welhauder van de Ven was wegens ziekte niet gekomen. De verhouding tussen burgemeester en welhauder v. den Ophelster was m.i. zeer goed.

Terwijl ik op het Raadhuis zat, brak een oude gilde recht (het was St. Jan); de menschen leken men mij ter ere over het Raadhuis vandaan.

Den 14 Augustus 1920 kwam ik weer in Oerle. De verkiezingen brachten in 1919 in dit rustige boerendorp drie nieuwe raadsleden, een anderen welhauder. Toch bestaan er geen

Oerle.

partijschappen meer, en schijnt het onder de leiding van burgemeester van Sloaff in Oerle heel goed te gaan.

De vlaag of Oerle met Veldhoven en Zeelst tot een gemeente zal worden vereenigd, is op het oogenblik sterk op den voorgaend gehouden: de raad van Oerle was er tegenin voor; gisteren werd de dubbele raad gekozen; maar het schijnt, dat die er tegenin tegen zijn. Naar ik te Oerle hoor, zijn de pastoors van Oerle, Zeelst en Veldhoven tegen vereeniging, en moet daarom de overstaande stemming verklaard worden. Burgemeester Bakker zoodanig hier agiteren tegen vereeniging: dat zou maar achterden uitbachten melden!

Gemeente heeft alle uilond (25-26. t.) op langen termijn verhuurd voor f 2600.— (zeer duur).

Burgemeester betaalt f 400 voorzagingskun aan gemeente.

Slaats boschbeheer zal naq 6 d. jr werken aan het geestelte, waarnaer geputreerd werd. Als daelt heele stuk klaar is, heeft de gemeente naq 5-6-600 2d. t. heide, welke uitgouwen moet worden!

Dr Kneepmakers te Heerhulshoven is dokter voor Veldhoven, Zeelst en Oerle. In diens salaris (f 2500) betaalt Oerle f 350, waarvan hij en Provincie meer f 100.— betalen.

De harde weg Zeelst-Oerle-Wintelre wordt onder Oerle blakken in orde gebracht; dat zal + f 11.500 kosten.

Oerle.